

Datum van
inontvangstneming

:

31/07/2018

Zaak C-331/18**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

22 mei 2018

Verwijzende rechter:

Krajský súd v Prešove (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

5 apríl 2018

Verzoekende partij:

[OMISSIS] TE

Verwerende partij:

Pohotovosť s.r.o.

[OMISSIS] [rolnummer en zaaknummer]

BESLISSING

De Krajský súd v Prešove (rechter in tweede aanleg, Prešov) [OMISSIS] [samenstelling van de kamer] heeft in een geding tussen verzoekster, TE, [OMISSIS] wonend [OMISSIS] [woonadres] te Kamenica nad Cirochou, vertegenwoordigd door Igorom Šafranek, advocaat, [OMISSIS] [adres van diens kantoor], en verweerster, POHOTOVOSŤ, s.r.o., [OMISSIS] [adres van het hoofdkantoor] Bratislava, [OMISSIS] [identificatienummer] betreffende de kwalificatie van een krediet als renteloos krediet, de kwalificatie van een beding in een overeenkomst als oneerlijk beding en verzoeksters beroep tegen de beslissing van de l'Okresný súd Humenné (rechter in eerste aanleg Humenné) [OMISSIS] [rolnummer] van 27 november 2017 eenparig

beslist als volgt:

I. Overeenkomstig § 162, lid 1, onder c), van de Civilný sporový poriadok (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) wordt de behandeling van de zaak opgeschort.

II. Het Hof wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. A Naar aanleiding van het arrest in zaak C-42/15 heeft de Slowaakse wetgever met ingang van 1 mei 2018 de woorden „*van het kapitaal, de rente en de andere kosten*” geschrapt uit het deel van artikel 9 van de zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov (wet nr. 129/2010 op het consumentenkrediet en andere kredieten en leningen aan consumenten en houdende wijziging en aanvulling van enkele andere wetten; hierna: „wet nr. 129/2010”) dat betrekking heeft op de aflossingstermijnen als een van de elementen van de overeenkomst. Daardoor is zowel het bij wet nr. 129/2010 aan consumenten verleende recht dat in de consumentenkredietovereenkomst aan de hand van om het even welk document –niet alleen door middel van een aflossingstabel – wordt vermeld hoe de kredietaflossingen zijn uitgesplitst in kapitaal, rente en kosten, als de sanctie voor schending van dit recht, ingetrokken.

1. B Door de wetswijziging konden de [Slowaakse] rechterlijke instanties vanaf 1 mei 2018 in hun beslissingen weliswaar ten volle uitvoering geven aan het arrest van het Hof, maar dat nam niet weg dat zij in gedingen betreffende consumentenovereenkomsten die vóór 1 mei 2018 waren gesloten, middels een Unierechtconforme uitlegging in wezen het door de wetgever beoogde resultaat moeten bereiken.

1. C. In deze omstandigheden heeft de aan het Hof voorgelegde vraag betrekking op de uitlegging van het Unierecht in het kader van de toepassing van de indirecte werking van richtlijnen. Gelet op het grote aantal uitspraken waarin rechters, in het verleden, hebben erkend dat consumenten op basis van wet nr. 129/2010 er recht op hebben dat de uitsplitsing in kapitaal, rente en kosten gedetailleerd wordt beschreven, moet het Hof zich uitspreken over de volgende vraag:

Staat het rechtszekerheidsbeginsel, in een geding betreffende een vóór 1 mei 2018 afgesloten consumentenkredietovereenkomst, de rechter die toepassing geeft aan de indirecte werking van een richtlijn in de rechtsverhoudingen tussen particulieren (horizontale rechtsverhoudingen) toe om, met het oog op de verzekering van de volle werking van deze richtlijn onder aanwending van alle **[Or. 2]** uitleggingsmethodes en het nationale recht in zijn geheel, een beslissing te geven die dezelfde gevolgen heeft als de wetswijziging die door de wetgever is vastgesteld om vanaf 1 mei 2018 uitvoering te geven aan het in zaak C-42/15 gewezen arrest?

Mocht het Hof op de vraag onder 1. C antwoorden dat het rechtszekerheidsbeginsel de rechter die toepassing geeft aan de indirecte werking van een richtlijn in de rechtsverhoudingen tussen particulieren (horizontale rechtsverhoudingen) toestaat om, met het oog op de verzekering van de volle werking van deze richtlijn, een beslissing te geven die dezelfde gevolgen heeft als de wetswijziging die door de wetgever is vastgesteld om vanaf 1 mei 2018

uitvoering te geven aan het in zaak C-42/15 gewezen arrest, dan rijzen voorts de volgende vragen:

2. Moeten het arrest van het Hof in zaak C-42/15, Home Credit Slovakia, van 9 november 2016, en richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG (hierna: „richtlijn 2008/48”) aldus worden uitgelegd dat het Hof heeft geoordeeld dat richtlijn 2008/48 in de weg staat aan een nationale wettelijke regeling volgens welke de aflossingstermijnen van een consumentenkrediet, wat betreft het bedrag, het aantal en de frequentie van de termijnen van het als lening verstrekte kapitaal, niet alleen moeten worden gespecificeerd in de vorm van een aflossingstabel, maar met alle middelen waarin de wet voorziet?

3. Moet het voormelde arrest van het Hof aldus worden uitgelegd dat het, [naast] wat is vermeld over het kapitaal, ook ziet op de vraag of een wettelijke regeling van een lidstaat op grond waarvan consumenten er recht hebben op dat in de consumentenkredietovereenkomst het bedrag, het aantal en de frequentie van de termijnen van rente en kosten worden vermeld, verder gaat dan richtlijn 2008/48? Ingeval het arrest tevens betrekking heeft op de rente en de kosten, gaat een uitsplitsing van de terugbetaling van rente en kosten in een andere vorm dan een aflossingstabel dan ook verder dan die richtlijn, en met name artikel 10, lid 2, onder j), ervan?

Motivering

Hoofdeding

- 1 Op 1 oktober 2015 heeft [OMISSIS] TE (hierna: „verzoekster”) met de vennootschap POHOTOVOSTĚ s.r.o. (hierna: „verweerster”) een consumentenkredietovereenkomst met een looptijd van een jaar voor het bedrag van 350 EUR gesloten, op basis waarvan zij de som van 672 EUR diende terug te betalen. De consumentenkredietovereenkomst bepaalt dat de interesten 224 EUR bedragen en bevat, zonder nadere preciseringen, een onderdeel met de benaming „commissie” ten belope van 98 EUR (350 + 224 + 98), wat overeenkomt met een verhoging van de schuld met ongeveer 100 % ten opzichte van het bedrag van de lening.
- 2 De overeenkomst bevat in punt 6 van de algemene voorwaarden voor toekenning van het consumentenkrediet (hierna: „algemene voorwaarden”) een beding betreffende de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage (hierna: „JKP”), waarin is bepaald dat „[...] *het JKP wordt berekend op basis van het totale geleende bedrag, het bedrag van de commissie, de termijn voor terugbetaling van het kapitaal en de commissie (met uitzondering van interesten, notariskosten, contractuele boetes en andere kosten die wegens een specifieke wettelijke regeling niet in aanmerking mogen worden genomen bij de berekening van het JKP)* [...]”.

- 3 De overeenkomst vermeldt niet waarom de interesten niet zijn opgenomen in de berekening van het JKP en evenmin waarom het JKP van 28 % uitsluitend op basis van de „commissie” is berekend en [Or. 3] niet op basis van andere bijkomende kosten, met name de interesten.
- 4 Kenmerkend voor de betrokken overeenkomst zijn de onderhandelingsvoorwaarden van het consumentenkrediet, gelet op het feit dat de partijen, nadat zij waren overeengekomen dat de lening in één enkele termijn zal worden terugbetaald, op dezelfde dag het eens zijn geworden over een afbetalingsplan volgens welke de schuld in 12 maandelijkse termijnen zal worden afgelost. Verweerster is naar eigen zeggen in twee fasen te werk gegaan: eerst heeft zij in de betrokken overeenkomst vermeld dat de lening zal worden terugbetaald in één enkele termijn met een JKP van 28 % en vervolgens heeft zij op dezelfde dag een afbetalingsplan opgesteld volgens welk de schuld zal worden afgelost door betaling van maandelijkse termijnen van 56 EUR (12 x 56 = 672) met een JKP dat volgens de gegevens van de schuldeiser zelf 281,64 % bedraagt.
- 5 Volgens de overeenkomst wordt het JKP berekend op basis van het bedrag en de termijnen voor terugbetaling van het kapitaal en de commissie, maar niet op basis van de interesten. De overeenkomst bevat evenwel geen uitsplitsing van de termijnen voor terugbetaling van het betrokken consumentenkrediet.
- 6 De verwijzende rechter moet de onderhavige zaak met name beslechten om te vermijden dat de wettelijke regeling ter zake van het consumentenkrediet wordt omzeild. Dat is de reden waarom de rechter in tweede aanleg met zijn verzoek om een prejudiciële beslissing ook wil voorkomen dat deze wettelijke regeling met een [dubbelzinnige] formulering wordt omzeild. De verwijzende rechter vraagt zich met name af of de contractuele bedingen in het hoofdgeding geen laag JKP vermelden terwijl het om een aanzienlijk hoger JKP gaat. De maandelijkse termijnen van 56 EUR die zijn vastgelegd in het op dezelfde dag bereikte akkoord over de terugbetaling van het betrokken krediet, verschaffen evenmin informatie over de uitsplitsing van de termijnen. Het lijkt erop dat de betrokken contractuele bepalingen niet voorzien in een aflossing in het kader van de terugbetaling van het krediet.
- 7 In het hoofdgeding heeft verzoekster tevens een vordering ingesteld om verweerster aansprakelijk te stellen wegens schending van haar recht uit hoofde van artikel 9, lid 2, onder l), van wet nr. 129/2010 op een gedetailleerde beschrijving van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen van het krediet.
- 8 De rechter in eerste aanleg heeft het beroep niet-ontvankelijk verklaard. Verzoekster heeft beroep ingesteld bij de verwijzende rechter, die met name uitspraak moet doen over de vraag of verzoekster recht heeft op een gedetailleerde beschrijving van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen in kapitaal, interesten en kosten alsmede van de sanctie wegens schending van dit recht overeenkomstig de op de datum van de overeenkomst van kracht zijnde wettelijke regeling, dat wil zeggen in de versie die van toepassing was vóór de wijziging van wet

nr. 129/2010, die op 1 mei 2018 is ingegaan om uitvoering te geven aan [de bevindingen in] het arrest in zaak C-42/15.

- 9 De verwijzende rechter moet, behalve de algemene bepalingen van het burgerlijk wetboek, ambtshalve ook voornoemde specifieke wettelijke regeling onderzoeken, die op de datum van de overeenkomst (1 oktober 2015) op straffe van verval van het recht op rente en kosten een uitsplitsing van de aflossingstermijnen van het consumentenkrediet in kapitaal, interesten en kosten vereiste. Sinds 1 mei 2018 genieten consumenten, door de wetwijziging, het voormelde recht niet meer. Het lijkt erop dat in de betrokken nationale bepalingen, volgens welke de termijnen moeten worden uitgesplitst in kapitaal, interesten en kosten, niet uitdrukkelijk louter sprake is van een aflossingstabel. **[Or. 4]**
- 10 Aangaande de vraag waar zich de grenzen van de indirecte werking van de richtlijn bevinden, zijn twijfels gerezen. Enerzijds beoogt de verwijzende rechter, overeenkomstig het arrest in zaak C-42/15, immers de volle werking van de richtlijn te waarborgen door alle uitleggingsmethodes en het interne recht toe te passen, maar anderzijds vreest hij dat toepassing geven aan de indirecte werking van de richtlijn in gedingen tussen particulieren niet strookt met de wet en daarenboven afbreuk doet aan privaatrechtelijke beginselen zoals het rechtszekerheidsbeginsel.
- 11 De wetgever heeft de bepalingen van wet nr. 129/2010, volgens welke in een consumentenkredietovereenkomst de termijnen in kapitaal, interesten en kosten moesten worden uitgesplitst en de overeenkomstige sanctie moest worden vermeld, met ingang van 1 mei 2018 ingetrokken. De verwijzende rechter moet dus de vraag beantwoorden of een rechterlijke instantie ook voor overeenkomsten die vóór de wetwijziging zijn gesloten – ondanks de horizontale relaties tussen particulieren – moet afwijken van de betrokken nationale bepalingen om een resultaat te bereiken waarvan het effect vergelijkbaar is met dat van de wijziging die door de wetgever op 1 mei 2018 is ingevoerd.

De toepasselijke betrokken nationale bepalingen zijn:

Voor de wetwijziging (voor 1 mei 2018):

„De consumentenkredietovereenkomst moet, naast de algemene elementen bedoeld in het burgerlijk wetboek, de volgende elementen bevatten: het bedrag, het aantal termijnen voor terugbetaling van kapitaal, rente en kosten, en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de betalingen aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende debetrentevoeten worden toegerekend met het oog op aflossing, alsmede de in artikel 11 vastgestelde sanctie in de vorm van het verval van het recht op rente en kosten”;

Na de wetwijziging (sinds 1 mei 2018):

„De consumentenkredietovereenkomst moet, naast de algemene elementen bedoeld in het burgerlijk wetboek, de volgende elementen bevatten: het bedrag,

het aantal en de frequentie van de betalingen, en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de betalingen aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende debetrentevoeten worden toegerekend met het oog op aflossing.”

- 12 De Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste rechterlijke instantie van de Slowaakse Republiek) heeft in een uitspraak (beschikking van 22 februari 2018 met referentie 3Cdo146/2017) vastgesteld dat de verplichting tot vermelding van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen in kapitaal, interesten en andere kosten en van de toepasselijke sanctie door de wetgever met ingang van 1 mei 2018 is ingetrokken. Hij heeft evenwel gepreciseerd dat **de rechterlijke instanties voor deze datum, ook in gedingen betreffende consumentenkredietovereenkomsten die vóór 1 mei 2018 zijn gesloten, hetzelfde resultaat niet alleen mochten maar tevens moesten bereiken door middel van een Unierechtconforme uitlegging**. Dat vormde een keerpunt in de uitlegging van de betrokken nationale bepalingen daar de rechterlijke instanties in vele zaken hadden erkend dat consumenten recht hadden op een gedetailleerde beschrijving van de uitsplitsing van de termijnen in kapitaal, interesten en kosten, ondanks het standpunt dat de Najvyšší súd Slovenskej republiky in een andere zaak had ingenomen (met name in zaak 7Sžo/61/2015).

Evolutie van de wetgeving en de rechtspraak

- 13 In 2001 heeft de Slowaakse Republiek de zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (wet nr. 258/2001 op het consumentenkrediet houdende wijziging en aanvulling van wet nr. 71/1986 van de Slowaakse Nationale Raad op de handelsinspectie in Slowakije, zoals gewijzigd; hierna: „eerste wet op het consumentenkrediet”) vastgesteld overeenkomstig richtlijn 87/102/EEG van de Raad van 22 december betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake het consumentenkrediet (hierna: „richtlijn 87/102”). Deze wettelijke regeling voorzag, bij haar inwerkingtreding, voor het eerst in het interne recht in wettelijke vermeldingen die in consumentenkredietovereenkomsten moesten worden opgenomen betreffende de voorwaarden voor de in *kapitaal, interesten en andere kosten* uitgesplitste terugbetaling van het krediet. Gedurende ongeveer vier jaar ging deze wettelijke vermelding ook gepaard met het recht op vermelding van al deze betalingen. Het staat buiten kijf dat destijds richtlijn 87/102 geen volledige harmonisatie vereiste.
- 14 Bij wet nr. 129/2010 [Or. 5] heeft de Slowaakse Republiek richtlijn 2008/48, die een volledige harmonisatie vereiste, omgezet. De Slowaakse Republiek heeft in deze wet dezelfde vermelding betreffende de in kapitaal, interesten en andere kosten uitgesplitste termijnen opgenomen als in de vorige wet (hierna: „bestreden bepaling”) stond.

- 15 De vaststelling van voormelde wettelijke regeling betreffende de uitsplitsing van de aflossingstermijnen in kapitaal, interesten en kosten heeft tot een overvloedige rechtspraak geleid, waarin de rechterlijke instanties hebben erkend dat consumenten bij de aflossing van consumentenkredieten recht hebben op een gedetailleerde beschrijving van de wijze waarop de aflossingstermijnen niet alleen aan [de aflossing van het kapitaal wordt toegerekend, maar ook aan [de betaling van] interesten en kosten (zie bijgevoegde bijlage met voorbeelden van in kracht van gewijsde gegane beslissingen).
- 16 Bij arrest van 9 november 2016 in zaak C-42/15, Home Credit Slovakia, heeft het Hof geoordeeld dat „[a]rtikel 10, lid 2, onder h) en i), van richtlijn 2008/48 [aldus] moet [...] worden uitgelegd dat de kredietovereenkomst met een vaste looptijd waarbij het kapitaal wordt afgelost door achtereenvolgende betalingen, niet in de vorm van een aflossingstabel hoeft te preciseren, met welk deel van iedere betaling het kapitaal zal worden afgelost. Die bepalingen, gelezen in samenhang met artikel 22, lid 1, van die richtlijn, verzetten zich ertegen dat een lidstaat die verplichting in zijn nationale wetgeving opneemt.”
- 17 Als reactie op dit arrest heeft de Slowaakse wetgever de wet op het consumentenkrediet gewijzigd door de woorden „van het kapitaal, de rente en de andere kosten” met ingang van 1 mei 2018 te schrappen.
- 18 Het ziet ernaar uit dat de verplichting om de termijnen van het krediet uit te splitsen in kapitaal, interesten en kosten en de sanctie bestaande in het verval van het recht op rente en kosten te vermelden – en dat niet alleen in de vorm van een aflossingstabel maar ook in om het even welke andere vorm – sinds 1 mei 2018 in het licht van de geldende rechtspraak is ingetrokken, en dat deze opheffing zowel het kapitaal als de rente en de kosten betreft. Het verzoek om een prejudiciële beslissing bevat evenwel geen vragen (en zou die uiteraard ook niet kunnen bevatten) over de uitlegging met betrekking tot gedingen inzake consumentenkredietovereenkomsten die na 1 mei 2018 zijn gesloten, maar heeft betrekking op de uitlegging van het Unierecht, met name van de indirecte werking van richtlijn 2008/48 in gedingen voortvloeiend uit consumentenkredietovereenkomsten die overeenkomstig de vorige wettelijke regeling (zoals die tot en met 30 april 2018 van kracht was) waren gesloten.
- 19 Zoals in punt 12 hierboven is vermeld, zijn de [nationale] rechterlijke instanties op basis van de uitlegging van het arrest van het Hof en richtlijn 2008/48 tot de vaststelling gekomen dat de verplichting tot vermelding van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen in kapitaal, interesten en andere kosten en van de toepasselijke sanctie door de wetgever met ingang van 1 mei 2018 is opgeheven. **Daarbij hebben zij evenwel gepreciseerd dat de rechterlijke instanties voor deze datum, en dus ook in gedingen betreffende consumentenkredietovereenkomsten die vóór 1 mei 2018 zijn gesloten, hetzelfde resultaat niet alleen [konden] maar tevens [moesten] bereiken door middel van een Unierechtconforme uitlegging.**

- 20 De toepassing van de indirecte werking van richtlijn 2008/48 en het arrest van het Hof in zaak C-42/15 heeft problemen opgeleverd inzake de uitlegging van de grens die aan de toepassing van die werking moet worden gesteld om de volle werking van de richtlijn te garanderen door alle uitleggingsmethodes en het interne recht toe te passen, rekening houdend met het feit dat:
- a) het gaat om gedingen betreffende overeenkomsten die zijn gesloten overeenkomstig een wet die nog steeds van kracht is, welke verwijst naar [de uitsplitsing van] **[Or. 6]** „*termijnen in kapitaal, interesten en andere kosten, en in de overeenkomstige sanctie*”,
  - b) het gaat om gedingen – op horizontaal niveau – tussen particulieren, van wie geen enkele een publieke entiteit is,
  - c) sprake is van strijdigheid met het rechtszekerheidsbeginsel, wat blijkt uit de talrijke beslissingen die de Slowaakse rechters hebben gegeven op basis van een andere benadering die uitgaat van de tekst van de wet,
  - d) de wetgever in wet nr. 129/2010 een onderscheid maakte tussen de verplichting om de aflossingstermijnen in de overeenkomst te vermelden (artikel 5) en de verplichting om [de aflossing van] het kapitaal [en de betaling] van interesten en kosten te vermelden (artikel 4 of ook de betrokken bepalingen van artikel 9; de tekst van artikel 4 is ook na 1 mei 2018 ongewijzigd gebleven),
  - e) de beweegredenen van de wetgever om de wet met ingang van 1 mei 2018 te wijzigen, verband hielden met het feit dat deze laatste, die tot dan van kracht was, volgens de wetgever verder ging dan richtlijn 2008/48; de beweegredenen staan in de toelichting bij de wijziging van de wet: „*De schrapping van de in een consumentenkredietovereenkomst op te nemen vermeldingen was noodzakelijk geworden ten gevolge van de bevindingen van het Hof in zijn arrest van 9 november 2016 in zaak C-42/15. Indien de betrokken bepalingen in wet nr. 129/2010 behouden zouden worden, zou de Slowaakse Republiek verder gaan dan de voorwaarden van de richtlijn*”,
  - f) een Unierechtconforme uitlegging niet in strijd met de wet mag worden toegepast,
  - g) twijfels zijn gerezen over de vraag of het arrest in zaak C-42/15 ook van toepassing is op de terugbetaling van een consumentenkrediet zonder aflossing als het krediet dat het voorwerp van het hoofdgeding is,
  - h) twijfels zijn gerezen over de vraag of de tabel met de kapitaalaflossingen moet worden geïntegreerd in die van de rente en de kosten,
  - ch) twijfels bestaan over de vraag of het Hof in zijn arrest onder „aflossingstabel” van het kapitaal tevens de voorwaarden voor terugbetaling van rente en kosten verstaat die in artikel 10, lid 2, onder j), van richtlijn 2008/48 zijn opgenomen of in bijlage II, punt 2, van richtlijn 2008/48 zijn vermeld, dat luidt als

volgt: „[h]et bedrag, het aantal en de periodiciteit van de door de consument te verrichten betalingen, [r]ente en/of kosten zijn als volgt te betalen”,

- i) tot die beslissingen ook die van de Najvyšší súd Slovenskej republiky behoren, waarin deze de betrokken bepalingen in het licht van de geldende wettelijke regeling aldus uitlegt dat de consumentenkredietovereenkomst niet alleen de termijnen voor de aflossing van het kapitaal moet vermelden, maar ook die voor de betaling van rente en kosten (beslissing met referentie 7Sžo/61/15),
  - j) de identieke tekst van de litigieuze bepaling in de eerste wet op het consumentenkrediet door de Najvyšší súd Slovenskej republiky aldus is uitgelegd dat de consumentenkredietovereenkomst de kapitaal[aflossingen] en de betalingen van rente en kosten moest vermelden (arrest van 29 november 2017 met referentie 7Cdo 128/2016),
  - l) de Europese wetgever beoogde te verzekeren dat consumenten zo veel mogelijk inlichtingen over rente en kosten ontvangen,
  - m) het erop lijkt dat de consument juist op het tijdstip waarop een consumentenkredietovereenkomst wordt gesloten, het meest kwetsbaar is,
  - n) bepaalde consumentenkredietovereenkomsten, zoals de betrokken overeenkomst in het hoofdgeding, in geen enkel opzicht uitleg verschaffen over de uitsplitsing van de betalingen in kapitaal, rente en kosten, terwijl het gaat om basisgegevens die van belang zijn voor de berekening van het JKP,
  - o) de advocaat-generaal in zijn conclusies in zaak C-42/15 het volgende vermeldde: „Ik concludeer derhalve dat artikel 10, lid 2, onder i), van richtlijn 2008/48 aldus moet worden uitgelegd, dat een aflossingstabel dient te worden verstrekt wanneer sprake is van aflossing van het kapitaal van een kredietovereenkomst met een vaste looptijd en de consument [Or. 7] om een aflossingstabel heeft verzocht. Richtlijn 2008/48 staat echter niet eraan in de weg dat de lidstaten eisen dat de kredietgevers ook een aflossingstabel verstrekken bij ingang van de kredietovereenkomst”,
  - p) volgens artikel 38 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie „in het beleid van de Unie zorg [wordt] gedragen voor een hoog niveau van consumentenbescherming”.
- 21 Het lijkt geen twijfel dat rechterlijke instanties, om uitvoering te geven aan het arrest van het Hof in zaak C-42/15 en aan de doelstellingen van richtlijn 2008/48, alle uitleggingsmethodes en het interne recht toe moeten passen om het doel van de richtlijn volledig te verwezenlijken in zogenaamde „oudere” juridische verhoudingen (vóór 1 mei 2018 gesloten overeenkomsten), waarover nog geen uitspraak is gedaan, zoals in het hoofdgeding.
- 22 De uitlegging van het arrest van het Hof in zaak C-42/15 en van richtlijn 2008/48 zal bepalen of de behandeling van het beroep van [OMISSIS] TE, dat strekt tot

toepassing van de wettelijke bepalingen betreffende de uitsplitsing van de aflossingstermijnen van het consumentenkrediet en het daaruit voortvloeiende recht, ter zake doet.

- 23 Zo ook zal het antwoord op de prejudiciële vragen ervoor zorgen dat de mogelijkheden die zich aandienen voor de partij die is benadeeld door het feit dat het nationaal recht niet in overeenstemming is met het Unierecht, beter kunnen worden geïdentificeerd, [met name] het recht om zich te beroepen op rechtspraak als die welke volgt uit het arrest van 19 november 1991, [REDACTED] e.a. (C-6/90 en C-9/90, EU:C:1991:428) of uit het arrest van 24 januari 2012, [REDACTED] (C-282/10, EU:C:2012:33). De verwijzende rechter vraagt zich tevens af of hij eventueel te werk zou kunnen gaan als het Hof in het arrest van 5 oktober 2010, [REDACTED] (C-173/09, EU:C:2010:581).

Toepasselijk recht van de Europese Unie

De overwegingen 7, 19, 30, 31 en 47 van richtlijn 2008/48 luiden als volgt:

„(7) Teneinde de totstandkoming van een goed functionerende interne markt voor consumentenkrediet te vergemakkelijken, moet op een aantal kerngebieden een geharmoniseerd communautair kader worden geschapen.

[...]

(19) Opdat consumenten met kennis van zaken kunnen beslissen, moeten zij vóór het sluiten van de kredietovereenkomst de nodige informatie krijgen over de kredietvoorwaarden, de kredietkosten en zijn verplichtingen, die zij mogen meenemen en nader bestuderen.

[...]

(30) Deze richtlijn strekt niet tot regulering van de verbintenisrechtelijke voorschriften betreffende de geldigheid van overeenkomsten. Derhalve mogen de lidstaten op dat gebied nationale voorschriften handhaven of invoeren, mits deze in overeenstemming zijn met de [Uniewetgeving].

[...]

(31) De kredietovereenkomst moet in duidelijke en beknopte vorm alle noodzakelijke informatie bevatten over de rechten en plichten die voor de consument daaruit voortvloeien, zodat hij daar kennis van kan nemen.

[...]

(47) De lidstaten moeten vaststellen welke sancties gelden voor overtredingen van ingevolge deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en erop toezien dat deze worden toegepast. Hoewel de keuze van de sancties bij de lidstaten blijft

berusten, moeten de sancties [Or. 8] doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.”

Het eerste artikel van de richtlijn, met als opschrift „Onderwerp”, bepaalt: „Deze richtlijn heeft tot doel bepaalde aspecten van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake consumentenkredietovereenkomsten te harmoniseren.”

In artikel 10 van dezelfde richtlijn, met het opschrift „In de kredietovereenkomst te vermelden informatie”, is bepaald:

„2. In de kredietovereenkomst worden op duidelijke en beknopte wijze vermeld:

g) het jaarlijkse kostenpercentage en het totale door de consument te betalen bedrag, berekend bij het sluiten van de kredietovereenkomst; alle bij de berekening van dit percentage gebruikte hypothesen worden vermeld;

h) het bedrag, het aantal en de frequentie van de door de consument te verrichten betalingen, en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de betalingen aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende debetrentevoeten worden toegerekend met het oog op aflossing;

i) in geval van aflossing van het kapitaal van een kredietovereenkomst met vaste looptijd, het recht van de consument om gratis en op verzoek op enig ogenblik tijdens de loop van de kredietovereenkomst een overzicht van de rekening in de vorm van een aflossingstabel te ontvangen;

De aflossingstabel geeft de te betalen bedragen en de betalingstermijnen en voorwaarden aan; in de tabel wordt elke periodieke betaling uitgesplitst in afgelost kapitaal, op basis van de debetrentevoet berekende rente en, in voorkomend geval, bijkomende kosten; indien krachtens de kredietovereenkomst het rentepercentage niet vast is of de bijkomende kosten kunnen worden gewijzigd, wordt in de aflossingstabel op een duidelijke en beknopte wijze vermeld dat de gegevens van de tabel alleen gelden tot de wijziging van de debetrentevoet of van de bijkomende kosten overeenkomstig de kredietovereenkomst;

j) indien kosten en interesten worden betaald zonder aflossing van het kapitaal, een overzicht van de betalingstermijnen en -voorwaarden voor de betaling van de rente en recurrente en niet-recurrente bijbehorende kosten;

3. In geval van toepassing van lid 2, onder i), stelt de kredietgever, gratis en op elk ogenblik tijdens de loop van de kredietovereenkomst, een overzicht van de rekening in de vorm van een aflossingstabel ter beschikking aan de consument.

4. De ingevolge lid 2 te verstrekken informatie bij een kredietovereenkomst waarbij de betalingen door de consument niet tot een directe overeenkomstige aflossing van het totale kredietbedrag leiden, maar dienen voor kapitaalvorming gedurende de termijnen en onder de voorwaarden die zijn vastgesteld in de kredietovereenkomst of in een nevenovereenkomst, bevat een duidelijke en beknopte vermelding dat dergelijke kredietovereenkomsten niet voorzien in een garantie tot terugbetaling van het totale uit hoofde van de kredietovereenkomst opgenomen kredietbedrag, tenzij die garantie wordt gegeven. [...]"

Artikel 22 van deze richtlijn, met als opschrift „Harmonisatie en dwingend karakter van de richtlijn”, luidt als volgt:

„1. In zoverre deze richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat, mogen de lidstaten geen bepalingen handhaven of invoeren in hun nationale wetgeving die afwijken van die welke in deze richtlijn zijn vastgesteld. **[Or. 9]** [...]"

3. De lidstaten dragen er tevens zorg voor dat de bepalingen die zij ter uitvoering van deze richtlijn vaststellen, niet kunnen worden omzeild door overeenkomsten een bijzondere vorm te geven, met name door kredietopnemingen of kredietovereenkomsten die onder deze richtlijn vallen op te nemen in kredietovereenkomsten die, door de aard of het doel ervan, buiten de werkingssfeer ervan zouden kunnen vallen.”

Artikel 23 van die richtlijn bepaalt onder het opschrift „Sancties” het volgende:

„De lidstaten stellen de regels vast inzake de sancties die gelden voor inbreuken op de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen, en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden toegepast. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.”

Bijlage II bij richtlijn 2008/48, betreffende „Europese standaardinformatie inzake consumentenkrediet”, bevat in punt 2, met het opschrift „Beschrijving van de belangrijkste kenmerken van kredietproduct”, een rubriek „Termijnen en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de termijnen worden toegerekend”.

„U dient het volgende te betalen:

[Het bedrag, het aantal en de periodiciteit van de door de consument te verrichten betalingen.]

Rente en/of kosten zijn als volgt te betalen: [...]"

Toepasselijk Slowaaks recht

Wet nr. 129/2010:

- § 9 de lege lata (in de versie van 1 oktober 2015 die ook op de datum van de overeenkomst gold);

„De kredietovereenkomst moet, naast de algemene vermeldingen bedoeld in het burgerlijk wetboek, de volgende elementen bevatten:

- [l]) het bedrag, het aantal en **de frequentie van de betalingen van kapitaal, interesten en andere kosten**, en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de betalingen aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende debetrentevoeten worden toegerekend met het oog op aflossing;
- [m]) in geval van aflossing van het kapitaal van een consumentenkredietovereenkomst met vaste looptijd, het recht van de consument om gratis en op enig ogenblik tijdens de looptijd van de kredietovereenkomst te verzoeken om een overzicht van de rekening in de vorm van een aflossingstabel in de zin van lid 5.”

De wet in de versie na de wijziging van 1 mei 2018:

Bij wet nr. 279/2017 van 12 oktober 2017 houdende wijziging en aanvulling van de zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (wet nr. 483/2001 inzake de banken en houdende wijziging en aanvulling van bepaalde wetten, zoals gewijzigd) en [Or. 10] bepaalde andere wetten, is met ingang van 1 mei 2018 met name artikel 9, lid 2, onder i), van wet nr. 129/2010 gewijzigd door de woorden „en de frequentie van de betalingen van kapitaal, interesten en andere kosten” te vervangen door de woorden „de frequentie van de betalingen en”.

„De kredietovereenkomst moet, naast de algemene vermeldingen bedoeld in het burgerlijk wetboek, de volgende elementen bevatten: het bedrag, het aantal en de frequentie van de **betalingen**, en, in voorkomend geval, de volgorde waarin de betalingen aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende debetrentevoeten worden toegerekend met het oog op aflossing.”

- § 9, lid 2, onder [k], van wet nr. 129/2010, in de sinds 1 mei 2018 toepasselijke versie, luidt als volgt: „De kredietovereenkomst moet, naast de algemene vermeldingen bedoeld in het burgerlijk wetboek, de volgende elementen bevatten: het jaarlijkse kostenpercentage en het totale door de consument te betalen bedrag, berekend op basis van de bij het sluiten van de kredietovereenkomst relevante gegevens; **alle basisgegevens die worden gebruikt om dit percentage te berekenen** worden vermeld [...]”.

Verband tussen de prejudiciële vraag en het hoofdgeding

- 24 Verzoekster maakt aanspraak op een recht op vermelding van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen uit hoofde van de wet die bij de sluiting van de overeenkomst van toepassing was. Ondanks de intrekking van de betrokken nationale bepalingen door de wetgever met ingang van 1 mei 2018, heeft de uitspraak van het arrest in zaak C-42/15 twijfels doen rijzen over de vraag of een rechter, door toepassing te geven aan de indirecte werking van de richtlijn, hetzelfde doel moet bereiken in de zogenaamde „oudere” juridische relaties, welke in het leven zijn geroepen door de overeenkomsten die tot en met 30 april 2018 zijn gesloten. In een dergelijke situatie zou evenwel sprake zijn van strijdigheid met het rechtszekerheidsbeginsel, wat blijkt uit de talrijke beslissingen die de [Slowaakse] rechters, waaronder de Najvyšší súd Slovenskej republiky, tot nu toe hebben gegeven.
- 25 Indien het antwoord van het Hof op de prejudiciële vraag onder punt 1.C luidt dat voorrang moet worden gegeven aan het rechtszekerheidsbeginsel dan wel dat de richtlijn geen directe werking heeft in horizontale relaties tussen particulieren en dat de indirecte werking ervan niet in strijd met de wet kan worden ingeroepen, dan kan ten aanzien van verzoekster de wet worden toegepast in de versie die bij het sluiten van de overeenkomst van toepassing was en kan haar overeenkomstig de huidige rechtspraak een recht op een gedetailleerde beschrijving van de uitsplitsing van de aflossingstermijnen in kapitaal, interesten en kosten en van de aan verweerster opgelegde desbetreffende sanctie worden toegekend. Als dit het geval is, hoeven de overige vragen volgens de verwijzende rechter niet meer te worden beantwoord.
- 26 Ingeval het antwoord van het Hof op voormelde vraag anders luidt, is het noodzakelijk uitlegging te geven aan het arrest in zaak C-42/15 en aan richtlijn 2008/48, aangezien het erop lijkt dat het Hof, uit het oogpunt van het Unierecht, alleen wat betreft de aflossingstabel als verplichte vermelding in de overeenkomst en dit alleen wat het kapitaal betreft een voorbehoud heeft gemaakt. Verzoekster verzoekt evenwel niet om een aflossingstabel. Zij lijkt eerder, op zijn minst, een zeer beknopte uitsplitsing van de betalingen in de verschillende elementen te verlangen, wat per slot van rekening ook relevant is ten behoeve van de transparantie van de basisgegevens ter berekening van het JKP. Indien dit het geval is, zou men zich kunnen afvragen of de sinds 1 mei 2018 ingetrokken nationale bepalingen in hun geheel niet in overeenstemming waren met het Unierecht dan wel alleen wat betreft de aflossingstabel en dit uitsluitend wat het kapitaal betreft, en niet wat betreft de betaling van interesten en kosten, die zelfs in artikel 10, lid 2, onder j), van richtlijn 2008/48 zijn opgenomen en van pas komen ten behoeve van de transparantie van het beding over het JKP. **[Or. 11]**
- 27 Het [antwoord] van het Hof op de tweede en de derde vraag kan dus slechts tot de slotsom leiden dat de ingetrokken nationale bepalingen niet in al hun aspecten verder gingen dan de richtlijn, wat een aanzienlijk invloed zou hebben op [het vereiste van] een Unierechtconforme uitlegging in het kader van de toepassing

van de indirecte werking van de richtlijn. Ingeval verzoekster niet om een aflossingstabel verzoekt maar om een andere vorm van uitsplitsing van interesten en kosten, waarvan de formulering in de nationale bepalingen door het Hof niet zal worden geacht verder te gaan dan de richtlijn, dan zou dat immers een belangrijke invloed op de volle werking van de richtlijn hebben.

- 28 De verwijzende rechter merkt op dat uit de rechtspraak is gebleken dat consumenten in de regel na de sluiting van de overeenkomst niet om een aflossingstabel verzoeken (op 1000 consumenten heeft er niet één achteraf een verzoek om een aflossingstabel ingediend). Wat betreft de vraag hoeveel consumenten erop rekenen dat de relevante elementen voor de aflossing van het consumentenkrediet direct in de overeenkomst worden vermeld (wat in de onderhavige zaak en in andere soortgelijke zaken moet worden onderzocht), lijkt sprake te zijn van een ander percentage, en als het geen 100 % is, dan zou het percentage lager kunnen liggen maar beslist niet nul. Het lijkt erop dat het beding waarin de aflossingstermijnen niet alleen aan het kapitaal worden toegerekend maar ook aan de interesten en kosten, van belang is opdat duidelijk wordt vermeld: i) de elementen waaruit de termijn bestaat, ii) of de termijn ook de kosten omvat, iii) of de termijn de kosten omvat die niet in aanmerking mogen worden genomen voor het JKP, iv) of het gaat om een terugbetaling met of zonder aflossing, of v) welke termijnen uitsluitend moeten worden toegerekend aan het kapitaal en welke uitsluitend zien op de interesten (bij bepaalde kredietvormen is in de overeenkomsten bepaald dat in eerste instantie de interesten zullen worden terugbetaald en in laatste instantie het kapitaal).
- 29 Het lijkt erop dat de uitsplitsing van de aflossingstermijnen van het krediet van belang kan zijn, ook [voor] deze zaak, voor zover de consument, ingeval de sanctie in de vorm van verval van het recht op vergoeding van de kosten wordt opgelegd, rechtstreeks het deel van de termijn kan bepalen waarop die sanctie betrekking heeft. De consument kan ook nagaan of de ter berekening van het JKP aangewende termijn kosten vermeldt die normaal gezien voor het JKP niet in aanmerking mogen worden genomen. Het JKP maakt evenwel een belangrijk onderdeel van de totale kost van het krediet uit. Tevens is de uitsplitsing van de betaling van belang omdat op basis daarvan duidelijker kan worden nagegaan of de termijnen betrekking hebben op interesten die bij de berekening van het JKP in aanmerking zouden moeten worden genomen; uit de betrokken overeenkomst in het hoofdgeding blijkt dat de interesten niet zijn meegenomen in de JKP (punt 6 van de algemene voorwaarden). De uitsplitsing van de termijnen kan eveneens het bestaan van oneerlijke handelspraktijken aan het licht brengen, zoals de niet-nakoming van de precontractuele verplichting om informatie over de kredietbetalingen te verstrekken [door (artikel 4, lid 2) van richtlijn 2008/48 nagestreefde doelstelling].

Gelet op de voorgaande overwegingen legt de verwijzende rechter de volgende prejudiciële vragen voor:

[OMISSIS] [herhaling van de prejudiciële vragen] **[Or. 12]** [OMISSIS]

30 [OMISSIS] [vermelding van de stemming van de kamer over de onderhavige beslissing]

[OMISSIS] [vermelding van de rechtsmiddelen en de desbetreffende vormvoorschriften] **[Or. 13]** [OMISSIS]

Te Prešov, op 5 april 2018

[OMISSIS] [namen van de rechters en naam van de griffier]

[OMISSIS] [lijst van de nationale beslissingen]